

KIESRAAD

GEVESTIGD IN HET GEBOUW VAN HET MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN TE 'S-GRAVENHAGE - TEL (070) 624881 ~~7777~~ 717911

postbus 20011 2500 AE 's-Gravenhage

Aan

de Minister van Binnenlandse Zaken

Uw brief van
29 november 1978
B78/3452

Ons kenmerk
3239

's-Gravenhage, 15 december 1978

Onderwerp
Beroep ingevolge
de Kieswet

Ingevolge Uw verzoek, vervat in Uw missive van 29 november 1978, nr. B78/3452, heeft de Kiesraad zich beraden met betrekking tot het door de Afdeling voor de geschillen van bestuur van de Raad van State d.d. 13 november 1978, nr. 6200/78, uitgebrachte advies inzake het beroep, ingesteld door Th.J. van Kesteren te Groesbeek tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 1 september 1978, nr. 10354/201-AJZ-BT-02/ca, waarbij, met gegrondverklaring van het beroep van J.B.A. Norp te Groesbeek, is vernietigd het besluit van de raad der gemeente Groesbeek van 8 augustus 1978 tot toelating van onder meer Th.J. van Kesteren, voornoemd, als lid van de raad dier gemeente.

De Raad van State adviseert het beroep tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, als vorenbedoeld, waarbij de vernietiging werd uitgesproken van het geloofsbriefbesluit van de gemeente Groesbeek, af te wijzen.

In de tot het voorgestelde dictum leidende overwegingen concludeert de Raad van State onder meer, dat niet in alle stembureaus te Groesbeek door de bijzittende leden conform artikel L 5 der Kieswet aantekening is gehouden van de per kandidaat uitgebrachte stemmen, hetgeen in de rede doet liggen tot een hernieuwde vaststelling van de verkiezingsuitslag over te gaan.

- Tot -

Tot zover wordt het standpunt van de Raad van State door de Kiesraad gedeeld. Artikel L 5, sub 3, der Kieswet schrijft voor: "De beide andere leden houden aantekening van iedere uitgebrachte stem, nadat de oudste van hen het stembiljet heeft nagezien". Weliswaar heeft de wetgever aan het niet-volgen van deze instructienorm geen wettelijke sanctie verbonden. Ook de Kiesraad meent echter, dat de bewoording van het voorschrift van een zodanig imperatief karakter is, dat de verwaarlozing van deze norm een niet te dulden twijfel moet doen rijzen met betrekking tot de zorgvuldigheid, welke behoort te worden betracht bij het vaststellen van de juiste stembusuitslag. Met andere woorden een uitspraak, welke zou strekken tot een hernieuwde stemopneming - en niet meer - zou de Kiesraad gaarne onderschrijven.

De Raad van State gaat echter in zijn overwegingen nog verder door vast te stellen, dat, nu gebleken is dat de stembureaupakketten niet allen verzegeld bewaard zijn, een hertelling in feite niet mogelijk zoude zijn en de stemming mitsdien van onwaarde is en tot een nieuwe stemming behoort te worden overgegaan.

De juistheid van deze verdere overweging wordt door de Kiesraad betwijfeld.

Uit de ingewonnen ambtsberichten meent de Kiesraad te mogen besluiten, dat, alhoewel de in de gemeentekluis te Groesbeek opgeslagen districts-pakketten wellicht niet allemaal verzegeld zijn, er toch niet voldoende reden is om te twifelen aan een veilige en onberoerde bewaring.

Van de burgemeester en de gemeentesecretaris is vernomen, dat op de dag van de verkiezing de districts-pakketten per bureau door een lid van het betreffende stembureau met de daarbij behorende processen-verbaal aan het hoofd van de afdeling bevolking, verkiezingen en burgerlijke stand ter gemeentesecretarie zijn aangeboden. De pakketten zijn vervolgens gesepareerd in de gemeentekluis opgeslagen, waarvan alleen de kassier over een sleutel beschikt. Bevestigd werd, dat de opgeslagen bescheiden daar buiten bereik van een ieder zijn en dat hiermede geen onregelmatigheden kunnen zijn geschied.

De Kiesraad meent - aan de hand van de alsvoren vermelde ingewonnen berichten - dat er weliswaar klaarblijkelijk enkele pakketten onverzegeld in de kluis zijn bewaard, maar dat er toch anderzijds geen aanwijzingen zijn, dat er met de betreffende pakketten zou zijn gemanipuleerd.

Anders dan de Raad van State meent de Kiesraad daarom, dat er wel degelijk een betrouwbare hertelling van de stemmen kan plaatsvinden en dat er onder de gegeven omstandigheden niet noodzakelijkerwijs tot een geheel nieuwe verkiezing zou behoren te worden besloten op grond van het feit, dat de stemming van 31 mei 1978 ongeldig zou zijn.

In het bijzonder meent de Kiesraad, dat bij het innemen van een standpunt te dezer zake vooral ook niet voorbij mag worden gegaan aan de verkregen "rechten" der reeds gekozen nieuwe raadsleden. Niet alleen het belang van de partij, die 35/68 stem voor het overschrijden van de kiesdrempel tekort komt, maar ook het belang van de op 31 mei 1978 gekozen personen verdient aandacht en bescherming. Een nieuwe verkiezing leidt vrijwel zeker tot een andere uitslag.

Door de publikaties in de nieuwsmedia, welke het uitschrijven van een nieuwe raadsverkiezing in Groesbeek zullen begeleiden, zal ongetwijfeld het "underdog-effect" worden gewekt, hetwelk ten voordele zal strekken van de partij die een breukdeel van een stem tekort kwam. Voorts heeft er zich sedert 31 mei 1978 - de datum van de jongste raadsverkiezing - blijkens een recent Nipo opinie-onderzoek reeds weer een belangrijke verschuiving voorgedaan in de politieke opvattingen van de kiezers, zodat ook uit dezen hoofde een geheel andere uitslag zou moeten worden tegemoet gezien.

Ook meent de Kiesraad, dat het uitschrijven van een nieuwe verkiezing een zo groot inconveniënt voor de kiezers met zich brengt, dat hiertoe alleen in een werkelijk dringend geval behoort te worden overgegaan; de extra kosten daargelaten.

Het vorenstaande is voor de Kiesraad aanleiding U in overweging te geven het door de Afdeling voor de geschillen van bestuur van de Raad van State terzake voorgestelde Koninklijk besluit te wijzigen in dier voege, dat de laatste alina van blz. 8 en de eerste en tweede alinea van blz. 9 luiden als volgt:

dat bij de behandeling van dit beroep is gesteld en van de zijde van de gemeente Groesbeek niet is ontkend, dat niet alle ter gemeentesecretarie ingeleverde pakketten, waarin de stembiljetten na de stemopneming werden verpakt, van een zegel werden voorzien;

dat uit de terzake ingewonnen ambtsberichten evenwel is gebleken dat de pakketten gesepareerd werden opgeslagen in de gemeentekluis;

dat er ook overigens geen redenen zijn om te vermoeden dat de pakketten niet onaangeroerd zouden zijn bewaard en dat er mitsdien geen beletselen bestaan om tot een hernieuwde stemopneming over te gaan, welke naar Ons oordeel noodzakelijk wordt geacht;

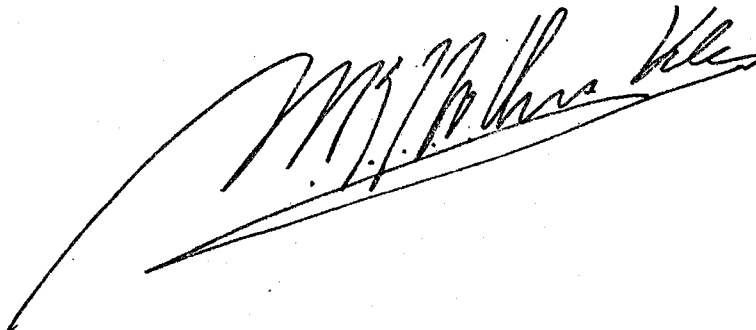

Zij nog vermeld dat de Kiesraad de opvatting is toegedaan dat een hernieuwde stemopneming van alle 12 stembureaus in Groesbeek dient plaats te vinden, nu gebleken is dat in sommige bureaus wel turflijsten werden **ingevuld**, maar niet tegelijkertijd met het oplezen van de stembiljetten door de voorzitter.

De Voorzitter van de Kiesraad,

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'H.K.P.', enclosed within a simple curved line.

De Secretaris,

A large, stylized handwritten signature in cursive script, possibly reading 'M.J. P. Kles', written over a horizontal line.